

STUDIEGRUPPER

- FOR BETTER AND FOR WORSE

INTERVIEW AF CHARLOTTE KNAGH TROJAHN OG HELLE LAUSEN

Det er varmt, denne sommerdag, hvor vi har sat os sammen med Freja, en af Studenterrådgivningens rådgivere, for at tale om et emne, der ligger mange studerende på sinde. Vi har hentet godt med vand ind og er helt klar til at dykke ned i et emne, som vi formentlig alle har stiftet bekendtskab med igennem vores skole- og studietid, men som ikke altid er så nemt at indgå i, nemlig: studiegruppen.

Vi begynder samtalen med at få defineret, hvad studiegruppe egentlig er. Og det er faktisk slet ikke så svært: En studiegruppe er en gruppe af studerende, der har et fælles mål.

Så burde det vel være let nok? Det er det dog langt fra, hvilket vi hurtigt kommer ind på: "Det går tit fejl fra starten", siger Freja "fordi der ikke bliver lavet fælles mål og vist en vej til at finde de fælles mål". Det er både selve gruppen, men også initiativtagere til gruppedannelse, der glemmer at gøre gruppens mål klart og at få rollefordelt og forventningsafstemt, således at alle i gruppen er enige om mål, og hvordan de nås.

"Hvis man bare begynder, så gør man det forskelligt, og hvis man ikke får det defineret fra start, kommer udfordringen bare senere. I langt de fleste tilfælde vil det nemlig ikke være løst, men bare skubbet ud i fremtiden", siger Freja, der igennem sine samtaler i SRG har set studerende bokse med studiegrupper.

Studiegrupper bruges meget forskelligt fra studie til studie. Nogle steder er der en

faciliteret proces omkring det at have/lave studiegrupper, og andre steder er de studerende overladt mere til sig selv. Men det er ikke givet, at studiegrupper fungerer dårligt, dér hvor der ingen proces er til at støtte op om dem. Det kan nemlig sagtens være en studerende i gruppen, der får snakken om mål og roller til at ske. Og i denne snak sker der noget, der flytter gruppen, som rækker ud over det, de konkret er samlet for:

"Dét at have samtalen om gruppen skaber gruppen", siger Freja, "Det sker ikke af sig selv. Når de har haft denne samtale, er de allerede i gang med at konstituere sig selv som gruppe".

Er der nogle steder, hvor det kan være vanskeligt at tage den snak?

"De studier, der er svære at komme ind på, er ofte ret konkurrenceprægede – og der kan det være svært at give slip på konkurrencementalitet og de spidse albuer – og det kan hindre samarbejdet. De studerende bliver bange for ikke at kunne præstere, hvis de bliver udfordret på deres egen form og skal forsøge andre måder at gøre det på", er Frejas erfaring.

Hertil kommer, at det ikke altid er tydeligt for de studerende, HVORFOR der skal laves gruppearbejde. "Det er vigtigt, at institutionerne lægger vægt på, om det er det gode samarbejde eller det gode produkt, der skal fokuseres på i gruppearbejdet – og det skal tydeliggøres og vurderes derefter", pointerer Freja, "ellers bliver det tomme ord, og så falder

værdien af alle de forhandlinger, der foregår internt i gruppen. Intentionen med samarbejdet skal være tydelig – sat af institutionen”.

Det skal altså give mening for de studerende og samtænkes med, hvilken type læring der egentlig er brug for på det konkrete studie. Det giver jo meget god mening, men hvad er det egentlig, der er så svært ved studiegrupper?

”De store spørgsmål, som alle studerende stiller sig selv, er: Passer jeg ind? Er jeg dygtig nok? Får jeg venner. Både fagligt og socialt. At skulle italesætte forskelle kan være sårbart, da alle helst vil passe ind”, svarer Freja på spørgsmålet om, hvorfor det kan være så vanskeligt for den ordinære studerende at indgå i en studiegruppe. ”Mange studerende har svære oplevelser med i bagagen med gruppearbejde, som fungerede dårligt – de blev ekskluderet, fik for meget ansvar, følte sig som den mindst dygtige etc., så der kan være rigtig gode grunde til, at nogle studerende har modstand på at ville indgå i grupper”, forklarer Freja.

Er det nogle studerende, der har det særligt vanskeligt med gruppearbejde?

”Ja”, siger Freja, ”Det gælder faktisk alle studerende, som fremstår anderledes – fx står minoriteter i forhold til etnicitet og alder ofte alene i gruppedannelse, men det kan også være studerende, som er indadvendte eller ikke er stærke formidlere i gruppesammenhænge, samt dem hvis faglige selvtillid er lav. De kan føle sig underlegne og er bange for at blive valgt fra”, og listen fortsætter: ”Studerende med begrænset energi eller lavt mentalt tempo, studerende med høje forventninger eller ambitionsniveau og studerende som er sansesensitive (lydniveau, flere snakker samtidigt, støjende omgivelser).

For bare at nævne nogle af de grupper, jeg taler med”, siger Freja.

”Når grupperne sættes frie, så ses marginaliseringerne ift. etnicitet, køn, folk der larmer, folk der er meget stille (glemmes) – og der er SÅ meget angst for at stå alene. Det er meget angstprovokerende at spørge andre, om de vil være i gruppe med én – og det gælder både i forhold til at få et ja og et nej. Studerende med lav selvtillid har meget svært ved at kontakte andre studerende – de tænker selv ’Ej de andre, skal da ikke samarbejde med mig’, eller ’Jeg har jo ikke noget at tilbyde’. De kan nemt se sig selv som betonklodser for de andre studerende ind i et gruppearbejde”, strømmer det ud af Freja.

Vi fortæber os ned i, hvilke grupper af studerende der kan have gavn af mere faciliterede processer fra studiets side og kommer også til at tale om studerende med funktionsnedsættelser.

Kan studerende med ekstra udfordringer (funktionsnedsættelser) opleve flere eller ekstra udfordringer?

”De bliver ofte misforstået”, siger Freja ”det sker faktisk mere, for der skal ofte mindre til, for at sårbarhederne aktiveres. Studerende (med funktionsnedsættelser) kan fx blive for nemme at have med at gøre, nærmest blive dørmåtter – men de kan også blive opfarende, fordi de har oplevet før at blive ”angrebet”. Så det ses ofte, at der kan være særligt to typer adfærd: at kæmpe eller fryse – at blive konfliktoptrappende versus nærmest underdanige – fordi der er gamle erfaringer og mønstre”.

Men er det helt håbløst at tro, at studiegrupper kan være gode?

”Der er SÅ meget godt i gruppearbejde”

siger Freja begejstret "F.eks. at blive mødt i sin faglighed, at følge hinandens faser, hvor man kan bære hinanden og diverse motivationer hen over forskellige faser. Man kan vokse af at få og opleve forskellige roller i en gruppe, og man kan lære af at tage forskellige roller i grupperne – at få øje på det, der mangler i en gruppe (og tage den rolle), og man kan også lære af andres opgaveprocesser. Fx 'Nå hvordan læser ham der korrektur', eller 'Hvordan laver hun den der struktur'. Det kan være meget inspirerende at blive mødt af nye veje at gå", slutter hun.

Sker læring så bare helt af sig selv?

"Det kræver, at man skal kunne være ydmyg – så man kan lære af, hvordan de andre er dygtige – lære af de andres kapaciteter og kompetencer – det er meget at hente ved at være ydmyg – uden dog at lade sig blive ydmyget. Når vi ikke forstår noget, så stiller vi gode spørgsmål, og dermed kan man blive en del af andres processer", siger hun, men pointerer også, at det ikke falder alle lige nemt. "Det kan være svært for store egoer, hvis de ikke kan være nysgerrige på andre. Her kan institutionerne måske hjælpe med rammer omkring arbejdet".

"Endnu en force ved gruppearbejdet er bodydoubling-effekten – altså at 'ham ved siden af arbejder også'. Det kan være motiverende at arbejde sammen med andre, der kan give en et lille puf i retning af at knokle på og f.eks. undgå eller overkomme overspringshandling", supplerer hun. Og nu hvor alle de givende ting ved gruppearbejdet er på tapetet, vælter det frem med flere pointer:

"Man kan også blive dygtigere af at skulle forklare og fortælle for andre – måske ses det ikke i karakteren, men det ses måske engang til et mundtligt oplæg", supplerer hun.

Hvad er dine råd til dem, der skal arbejde med at nedsætte studiegrupper?

1. Overlad ikke første gruppedannelse til de studerende selv, men facilitér en styret proces, med høj gennemsigtighed for de studerende.
2. Sæt inkluderende ground rules, og få de studerende til aktivt at forholde sig til dem i grupperne.
3. Vær særligt opmærksom på sårbare studerende, og inddrag dem aktivt i processen så vidt muligt. Gør opmærksom på, at de kan kontakte dig fortroligt (mail eller kontortid), så de ikke skal dele deres udfordringer med hele holdet.
4. Gør det klart for de studerende, hvorfor en opgave skal laves i gruppe – hvad er den pædagogiske pointe i det?
5. Giv alternativer til gruppearbejde, og overvej om gruppearbejde ER et godt format for den læring, der er planlagt.

Det er meget at sige om studiegrupper og tiden løber, mens vi fortaber os i snakke om de strukturelle rammer omkring studiegrupper. De studerende står jo ofte midt i problematikkerne og kan ikke afvente, at rammerne bliver anderledes. Så hvad skal de stille op med gruppearbejdet? Og i særdeleshed hvis det ikke fungerer?

Hvad anbefaler du den studerende at gøre (selv)?

1. Identificere hvad specifikt i gruppearbejdet, der udfordrer dem og få støtte til konkret problemløsning for hver type udfordring.
2. Overvej/drøft med støtter, om der er noget at vinde ved gruppearbejdet, således at der skal lægges en indsats for at få det til at fungere.

3. Hvis der ikke er noget at vinde, så undersøg, om der er alternativer til gruppearbejdet, eller der kan søges dispensation.

4. Hvis der er noget at vinde, så overvej, hvad der skal til for, at gruppearbejdet kan fungere for dig. - Vær opmærksom på, hvad du har brug for, at gruppen ved/forstår om dig. De behøver ikke nødvendigvis kende din eventuelle diagnose/funktionsnedsættelse, men det er godt, hvis de forstår, hvad du finder svært, og hvad der hjælper dig.

Fx:

- Kortere møder (så du ikke bliver udmattet)
- Faste mødetider (så planlægning bliver nemmere).
- Klar opgavefordeling (så du ved, hvad du skal)
- Tjek-in runder (så du bliver hørt).
- Bestemt mødested/mødeformat (fx i et stille gruppelokale/hjemme, online eller fysisk, tale én ad gangen for at reducere stress fra støj og mange mennesker).
- Arbejde sammen, samtidigt, eller aftale hvad der skal laves og arbejde hver for sig? Eller forskellige løsninger til forskellige typer opgaver i et projekt. Tit sparrer man om, hvad der skal gøres, og arbejder derefter parallelt. Men man kan godt sidde sammen, når man arbejder, for at støtte hinanden i at få arbejdet lavet, og hjælpe når problemer opstår.

HUSK: Tit er det en lettelse for flere i gruppen, når én italesætter deres udfordringer og behov. Det åbner nemlig op for, at andre også kan tale åbent om deres, og der kan findes løsninger.

Er dette nogle generelle råd, der gælder for alle studerende?

"Ja, det er noget som alle studerende kan have gavn af at overveje, men nogle studerende har i særlig grad brug for det. Det kunne f.eks. være studerende med funktionsnedsættelser", uddyber Freja.

Skal studerende med funktionsnedsættelser fortælle om deres udfordringer til gruppen?

"Ikke nødvendigvis. I SRG taler vi altid med de studerende om de forskellige muligheder, de har", fortæller Freja "Vi taler f.eks. om hvorvidt gruppen har brug for at kende den konkrete diagnose, eller om de bare kan have brug for at vide, hvad der er brug for".

Et af de greb, som Freja gerne taler med sine studerende om, er, at den studerende kan tage det som en samtale om 'os som gruppe' og fx starte med sig selv a la 'Det virker bedst for mig, hvis vi har faste aftaler og husker pauser', og så kan andre så byde ind, og så må man forhandle sig til et fælles ståsted. "Nogle gange må man lægge mere vægt på at melde ud, at det ikke er en præference, men et behov", siger Freja. "Men det er også vigtigt at huske på, om har nogle spidskompetencer at byde ind med, f.eks. i forhold til struktur, planlægning, systematiske pauser – tit er det sådan, at dem med funktionsnedsættelse har behov, som er generelt gode for alle. Det kan opleves irriterende, men det kan være sundt – fx at der er en struktur på at huske pauser. Faktisk ser vi, at studerende med funktionsnedsættelser kan være et attraktiv for en gruppe" slutter hun.

Hvad kan de andre gruppemedlemmer gøre, når de har gruppemedlemmer med ekstra udfordringer eller funktionsnedsættelser?

"Det er altid bedst at være konkret", pointerer Freja. "Spørg ind til, 'Hvordan får vi lavet det her sammen?' Snak sammen åbent, spørge ind, komme med et forslag 'Kunne vi prøve...'. Og så er det rigtig vigtigt, at det skal tages en til én, hvis der

er opstået noget konfliktyldt eller problematisk. Det er enormt sårbart med grupper, hvor der sidder 3 sammen og siger til 1: 'Vi synes, at du...'".

De gode råd er altså:

1. Vær nysgerrig, konkret, problem-løsende, afprøvende – gerne ad flere omgange.
2. Vær indstillet på, at man prøver sig frem.
3. Træk det hen på sted, hvor formålet er at få studiegruppen/arbejdsteam/den her opgave løst – ligesom på en arbejdsplads, hvor man ikke skal være bedste venner for at få løst en fælles opgave.

Hvilke erfaringer/gode råd vil du give videre til andre, der møder studerende med studiegruppe-udfordringer?

"I forhold til undervisere, så vil jeg sige: Tænk på gruppearbejde som én måde at lære på. Det er ikke alle, som lærer bedst i grupper", fremhæver Freja. "Grupper tager ekstra energi, så der skal være en grund til at gøre det. Hvordan en gruppe dannes og køres, kan se meget forskelligt ud. Studerende er kollegaer og kun nogle gange venner. Det kan gøre samarbejder komplicerede, når ikke alle deltager på lige fod".

Freja fortæller, at hun har flere studerende, hvor det er en bevidst strategi, at den studerende forholder sig passivt i f.eks. undervisningssituationer – måske skal de bare ikke shine alle steder, hele tiden. "Man skal passe på med ikke at komme til at være medskaber af den normative studerende med at skulle kunne det hele, hele tiden".

Men er man f.eks. underviser, så kan man spørge, om der er behov for noget – ud fra hvad man ser, og ikke hvad man tror, foreslår Freja.

"Det kan betyde SÅ MEGET at blive spurgt som studerende. Men det er vigtigt for studerende med funktionsnedsættelser at få eksplicit tilladelse til at tage kontakt til en underviser – f.eks. med en enkelt mail ud til alle studerende fra en underviser om, at man er velkommen til at tage kontakt, hvis der er noget, særlige forhold el lign. Det kan betyde alverden at få sådan en mail! Hver gang man ser dén underviser, så kan der føles tryghed og varme – ofte uden at der nogensinde bliver behov for at tage kontakt. Og den besked kan tage 2 minutter at skrive og betyde noget for en studerende en hel uddannelse igennem", har Freja erfaringer med.

Hvad hvis underviseren får øje på grupper, der ser ud til at have gruppeproblemer?

"Så er det vigtigt blot at sige, hvad man ser – det er jo ikke sikkert, at det er et problem. Og så er det vigtigt at anerkende, at grupper fungerer forskelligt. Man kunne fx sige 'Jeg hører meget fra xxx, men har I andre noget at tilføje?'. Måske fungerer fordelingen faktisk udmærket. Og man må gerne have forskelligt ambitionsniveau – også i en gruppe", råder Freja.

"Jeg ser faktisk tit, at underviserne kan føle et udvidet ansvar og næsten få ondt i maven over at se den ensomme pige (m/k) – men måske er hun OK", husker Freja os på.

Vi har hovederne helt fulde af gode pointer og konkrete ting man kan gøre, da samtalen slutter. Men noget af det, vi særligt bider mærke i, er, hvordan grupper og studerende i grupper kan blive "better" og ikke "worse", hvis man både inde i gruppen og uden for gruppen spørger, nysgerrigt og konkret.

Tak for påmindelsen.